

Ochrana před bleskem

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Alexandr Fales.

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje.

Vznik blesku

Ukázky blesků (volné dílo)

Vznik blesku

Jedná se o přírodní úkaz, vznikající v bouřkových mracích, ve sněhových a prachových bouřích či v oblacích plynů aktivních sopek. Předpokladem vzniku je koncentrace el. nábojů uvnitř mraku. Ke zvýšenému zelektrizování vzduchu dochází při vzniku srážek tam, kde se zároveň s prudkými výstupními a sestupnými pohyby vzduchu rychle pohybují kapky a ledové krystalky.

Vznik blesku

Malé kapky a krystalky se záporným nábojem jsou vynášeny výstupnými proudy vzhůru, zatímco velké kapky s kladným nábojem klesají směrem dolů $\Rightarrow$ vznik značného el. napětí, jenž je příčinou bouřek. Dosáhne-li nahromaděný el. náboj určitého stupně $\Rightarrow$ ztrácí atmosféry izolační schopnosti $\Rightarrow$ obrovský el. výboj (blesk).

Vznik blesku

Ukázky blesků
(volné dílo)

Druhy blesku

Podle směru průběhu:

- kladný blesk země mrak
- záporný blesk země mrak
- kladný blesk mrak země
- záporný blesk mrak země
- kladný blesk mrak mrak
- záporný blesk mrak mrak

Druhy blesku

Podle charakteru:

- Čárový – nejčastější, má tvar lomené nebo klikaté jasně svítící jediné čáry (dráha elektronů s rychlostí okolo $3 \cdot 10^{-4}$ [km.s⁻¹]. Dráha blesku měří několik kilometrů.

Druhy blesku

Podle charakteru:

- Rozvětvený – čárový blesk podobný bezlisté koruně stromu, k výboji dochází více kanály. Druhým nejčastějším. Výboje v ostatních kanálech nemají takovou intenzitu elektrického pole jako v hlavním kanálu.

Druhy blesku

Podle charakteru:

- Růžencový – čárový blesk se světelnými kuličkami na čáře výboje (jako jasně svítící korálky).
- Plošný (blýskavice) – bezhlučný bělavý záblesk části bouřkového mraku trvající 0,5 [s].

Druhy blesku

Podle charakteru:

- Kulový – zcela odlišný od všech blesků, formou připomíná kulatý svítící míč o průměru cca 3 až 20 cm. Základní rozdíl je ve vzniku a existenci. Předpokladem je důsledek dřívějších bouřkových výbojů, doba života 1ky sekund až minuta, rychlost minimální (vzhledem k čárovým)

Účinky blesku

- Tepelné – pozorujeme na plechových krytech jako např. propálené otvory či zapálení stromu.
- Dynamické – pozorujeme na vytrhaných konzolách bleskosvodů v okolí jejich ostrých ohybů přes okraj střechy, dochází k narovnávání vodiče proudem.

Účinky blesku

Úder blesku do
stromu (volné dílo)

Účinky blesku

➤ Elektromagnetické – projevují se vznikem silných elmg. polí při přímém úderu blesku do bleskosvodu při rychlém nárůstu proudů kolem těchto vodičů $\Rightarrow$ mg. pole indukují velká napětí (přepětí) ve všech smyčkách síťových rozvodů a anténních svodů, ta mohou vážným způsobem poškodit či zničit el. zařízení, pakliže nejsou chráněna přepět'ovými ochranami.

Účinky blesku

- Akustické – pozorujeme ve formě zahřmění $\Rightarrow$ rychlé rozpínání vzduchu.
- Optické – pozorujeme velmi jasné oslňující záblesky světla trvající zlomek sekundy.
- Elektrické – intenzita proudu blesku při hlavním výboji je 10 – 100 kA. Za hlavním výbojem mohou následovat v krátkých intervalech další výboje do 100 A. Přenesený náboj je 10 – 400 C.

Ochrana budov

dělí se na:

(Předpisy pro ochranu před bleskem stanovuje ČSN 34 1390)

1) Vnitřní

Vnitřní ochrana budov před bleskem omezuje elektromagnetické a elektrické účinky bleskového proudu na chráněná zařízení, využívá k tomu zejména přepět'ové ochrany.

Ochrana budov

dělí se na:

(Předpisy pro ochranu před bleskem stanovuje ČSN 34 1390)

2) Vnější

Vnější ochrana budov před bleskem zabráňuje škodám, které může způsobit požár nebo mechanické poškození objektu po úderu bleskem, k tomuto se nejčastěji využívají bleskosvody.

Ochrana budov

K ochraně zařízení pro zpracování dat (PC a PC sítě, telefonních a poplachových ústředěn) se provádí dodatečná opatření chránící před silným elektromagnetickým polem. Opatření spočívají v odstínění a ve stupňovitém uspořádání ochrany elektronických zařízení před elektromagnetickými a elektrickými účinky blesku.

Použité zdroje

Literární publikace:

Tkotz, K. a kolektiv: *Příručka pro elektrotechnika*.
2. vydání, Brno, Praha: Europa-Sobotáles cz,
2002, ISBN/EAN: 80-86706-13-3 / 9788086706139

Fotografie:

-fotografie v této prezentaci jsou volná díla

Zdroje fotografií:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lightning_over_Oradea_Romania_zoom.jpg

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lightning_over_Oradea_Romania_3.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lightning_hits_tree.jpg